

dessä lääkäristä, saatoin hänet kotiin saakka. Täällä kahvipöydässä juttelimme hänen miehelleen koko jutun. Hänkin luopui kanteen nostoajatuksista, vaikka ensin niin uhkaillikin.

Pari päivää sen jälkeen pudistin K:n tomut jaloistani. Lyhyt lomani oli näet lopussa. Ja olihan

siinä eräs toinenkin syy. Rouva, johon niin omituisella tavalla tutustuin oli kaunis ja tuli yhä miellyttävämmäksi kuta enemmän häntä opin tuntemaan. Ja minä, niinkuin sen tiedätte, en ole myöskään puusta. No niin, te ymmärrätte! Minä palasin takaisin pääkaupunkiin.

Saksan sosialistit ja sota

Jonkunverran lisävuloa tähän kysymykseen on antanut hollantilainen toverimme P. Troe stra, joka äskettäin kävi Saksassa asemaa tutkimassa. Hän kertoo kokemuksistaan seuraavasti:

“Tällä kertaa on mahdollon saada luotettavia tietoja Saksan sosialistien mielipiteistä ja menettelytavoista ja yleensä siitä, millä tunteella he kaikki uhrauksensa tekevät sodan kannattamiseksi, mutta sittenkin on ilmeistä, että heidän suuri enemmistönsä hyväksyy Saksan sosialistisen parlamenttiryhmän menettelyn elok. 4 päivänä, kun se kävi sotamenuorviota kannattamaan, ja että tämä kaikki kävi mahdolliseksi siitä syystä, että sosialistit pitivät välttämättömänä pitää yllä Saksan kansallista arvoa ja riippumattomuutta silloin, kun Venäjä uhkaavana asetti joukkonsa liikekannalle.

Siitä huolimatta nousee nyt kysymys siitä, voiko sodan nykyinen luonne ja uhriksi annetut miehet ja rahat ja yhä edelleenkin samaan tarkotukseen vaadittavat miehet ja varat, sekä nykyisin jotenkin täydelleen selvillä olevat syyt, jotka tähän sotaan johtivat, olla tekemättä vaikutustaan puolueen ajatuskantaan. Olen varma siitä, että monet Saksan sos.-demokraattisen puolueen johtajat ilolla tervehtäisivät sellaista ajatussuunnan vaihdosta, mutta siltä kukaan heistä ei toivoisi näkevänsä Saksaa voitettuna. Pääasiallisesti he toivovat, että tämä sota ei olisi mikään ratkaiseva, ja että se ei saattaisi mitään kansallisuutta murskatuksi, ja en-

nen kaikkea he toivovat, että Venäjän tsaariuden voima itse Venäjällä saisi tuntuvaan iskun sodan kautta.

Joidenkin saksalaisten sanomalehtien lukijat kuitenkin selvästi tuntevat, että Saksan imperialismilla joissakin puolueen piireissä on huomattavasti vaikutusvaltaa, joka tulee ilmi äärimäisen vihamielisisissä tunteenpurkauksissa Englantia vastaan. Minua muuten ilahuttaa se, että voin selittää, että Saksan sosialistipuolueen toimeenpaneva komitea ankarasti vastustaa kaikkia kiihkoisinmaallisia lausuntoja, ja että se käsittää velvollisuudekseen ehkäistä sitä kansallisen tunteen levenemistä, jota puolueessa on ilmennyt, kun on kallistuttu porvaripuolueiden “kansallismielisyyteen.”

Minä pidän tätä englantilaisvastaisista virtausta niin vaarallisena liikkelemme, että näin erikoista vaivaa kaikkialla, saadakseni mahdollisimman täydelliset selostukset Saksan ja Englannin välisistä suhteista tässä kohdin. Siinä mielessä kysyin Edward Bernsteiniltä, jonka kanssa vietin muutamia mieltä kiinnittäviä tunteja, mitä hän ajatteli siitä kannasta, jonka jotkut Saksan sosialistit ovat ottaneet Englantia vastaan. Hän kysymykseeni vastasi täten:

‘Saksan sos.-demokraattisissa piireissä esiintyy suuria erimielisyyksiä siitä, mikä johti Englannin hallituksen ja parlamentin asettumaan Venäjän puolelle, sijaan, että se olisi jäänyt puolueettomaksi venäjäis-itävaltalaisessa

selkkauksessa. Jotkut jäsenistämme ajattelevat, että siihen johti Britannian päätös säilyttää ylivalta merellä ja vapautua Saksan kiusallisesta kilpailusta — tai ainakin heikontaa tätä kilpailijaa — ja tämä pakotti sen käymään Ranskan ja Venäjän puolelle. He pitävät Englantia enemmän tai vähemmän vastuunalaisena tämän sodan syyntymisestä, ja siksi sen nykyisen aseman heikentäminen maailmassa on heidän pääasiallinen päämääränsä, jota kohden sodan kautta pyritään.

Pidän tätä ajatusta vääränä. Britannialla ei ole ollut yksinomainen herruus merellä, eikä halua sitä tulevaisuudessaakaan. Vaikka Saksan laivasto kokonaan murskattaisiinkin, joka kuitenkin ei ole mahdollista, niin tämäkään ei merkitse muuta kuin murto-osaa merivoimasta, ja sen johdosta ei Englanti saavuttaisi yliherruutta. Meidän sosialistien täytyy, minun mielestäni, vastustaa Englannin erikoisharrastuksia merellä kehittämällä kansainvälistä lakia.

Ja me voimme sen tehdä, sillä suuri määrä näitä vaatimuksia jo on enemminkin esitetty tähän suuntaan, ja onpa itse Britanniaassakin käynnissä voimakas virtaus, joka vaatii luovuttavaksi entisistä kunnianhimoista ja jo perin vanhenneista pyyteistä. Samaa tapaan ajatus siitä, että päästäisiin saksalaisesta kilpailijasta eroon sodan kautta, on osottautunut kelvottomaksi, sillä Englannin teollisuus on aina tähän asti ollut etualalla. Saksa ei ole Britannian ainoa, eikä myöskään vaarallisin kilpailija maailman markkinoilla. Sitten tämän vuosisadan alun on Englannin teollisuus kasvanut enemmän kuin Saksan teollisuus väkilukuunsa verrattuna. Minun mielestäni se toisasia, että Englanti on käynyt Venäjän puolta pitämään, johtuu yksinomaan Euroopan valtojen ryhmittymisestä "Triple Allianceen" ja "Triple Ententeen", ja siksi sitä pitäisi arvosteltaman sen mukaan. Me sosialistit olemme jo aikojen sitten nähneet sen vaaran, mikä tällaisesta valtojen ryhmittymisestä koituu, ja siksi me koetamme poistaa se koettamalla saada aikaan Euroopan Yhdysvallat. Vieläpä nykyisen sodankaan aikana meidän ei pitäisi kadottaa näkyvistämme tätä harrastustamme."

Meille, nim. Hollannin sosialisteille ja kaikille muillekin sosialistipuolueille ulkopuolella Saksan, on hyvin tärkeätä ottaa huomioon se perin selvä selostus, joka koskee sitä merkitapahtu-

maa, kun Saksan sos.-demokraattinen puolue valtiopäivillä, elok. 4:tenä päivänä, yksimielisesti äänesti sotakulunkien puolesta. Eräässä artikkelissani "Het Volk'essa" minä nostin kysymyksen siitä, että eivätkö Saksan sosialistit olisi menetelleet paremmin pyrysvillä poissa koko äänestyksestä kuin äänestämällä ehdotuksen puolesta. Sain tietää, että tästä ehdotuksesta oli vakavasti keuhkusteltu puolueen keskuudessa, mutta siltä päätettiin yksimielisesti poikkeuksetta äänestää varojen myönnytyksen puolesta, koska puolue, edustaessaan kolmatta osaa kansasta, ei voinut pysyä poissa niin tärkeästä elinkysymyksestä päätettävissä. Pieni parlamenttiryhmä, minulle huomautettiin, voisi niin menetellä, mutta ei niin voimakas puolue kuin Saksan sos.-demokraattinen puolue on. Näitten syytten perusteella ehdotus hyljättiin."

Mutta nyt jo alkaa näkyä yhä selvempiä merkkejä siitä, että saksalaisien sosialistien keskuudessa aletaan käsitellä, mikä hirvittävä erehdys tehtiin äänestässä varoja sodan käyntiä varten. Jo alusta pitäen tunnettiin, että parlamenttiryhmä ei ollut läheskään yksimielinen tehdessään arveluttavan päätöksensä. Ryhmän vähemmistö — josta ei voi sanoa edustaako se koko puolueen vähemmistöä vaiko enemmistöä, sillä puolue kokonaisuudessa on useammin kuin kerran ilmaissut sotavarojen myöntämistä yleensä vastustavan kannan ja parlamenttiryhmän menettely ei ole vielä saanut virallista puolueen hyväksymistä — ensin asetui parlamenttiryhmän sääntöjä noudattaen passiiviselle kannalle enemmistön päätökseen nähden, mutta hallituksen vaatien uusia määrärahoja vähemmistön edustaja tov. Liebknecht avoimesti ilmoitti eriyvän kannan. Tov. Liebknecht asetui kannalle, joka on herättänyt innokasta vastakaikua kaikkialla maailmassa sosialistien keskuudessa. Hänen antamansa lausunto sotavarojen myöntämistä koskevan kysymyksen yhteydessä kuului:

"Äänestän sotavarojen myöntämistä vastaan seuraavilla perusteilla:

"Tämä sota, jota ei kukaan siihen osaaottavista kansoista halunnut, ei myöskään ole syntynyt Saksan tahii jonkun toisen kansan menestyksen eduksi. Tämä sota on imperialistinen sota, sota maailmanmarkkinoiden hallitsemisesta, sota valtiollisen ylivalan saamiseksi

teollisuus- ja pankkipääomalle tärkeitten tuotantoalueitten yli. Kilpavarustuksien vallitessa ovat Saksan ja Itävallan sotapuolueet molemmat yhdessä hautoneet tätä sotaa näissä maissa vallitsevan puoli-itsevaltiuden ja salaisen diplomatian luoman pimeyden varjossa, tarkoituksella salaisesti hyökätä vastustajansa kimppuun.

“Samalla kertaa tämä sota on Napoleonin malliin tehty yritys puhalttaa sammuksiin yhä kiihtyvä työväenliike. Tämä on käynyt yhä selvemmin ilmi viimeisten kuukausien kuluessa, huolimatta siitä, että on ehdoin tahdoin yritetty sekottaa käsityksiä asian todellisesta laadusta.

“Saksalaisten tunnuslause — “Tsaarivaltaa vastaan”, samoin kuin Englannin ja Ruuskan tunnukset “Militarismia vastaan” on kohotettu tahalliseksi tarkoituksella pakottaa sotarintamaan ja rotuvihaan kansan jaloimmat tarkotusperät ja vallankumoukselliset tunteet sekä päämäärät, Saksalle, joka on tsaarivallan kanssarikoksellinen ja joka aina nykypäivään asti on ollut ja on poliittisen taantumuksellisuuden esimerkinä, ei sovi ottamaansa “kansojen vapauttajan” osa. Venäjän ja Saksan kansojen vapauttaminen on oleva näitten kansojen oma asia.

“Tämä sota myöskään ei ole Saksalle mikään puolustusota. Sen historiallinen luonne ja sen vaiheet tähän mennessä tekevät mahdottomaksi luottaa kapitalistisen hallituksen vakuuksiin, että se tarkoitus, jota varten sotavaroja pyydetään, olisi isänmaan puolustaminen.

“Mahdollisimman pikainen rauha mitään voittoja odottamatta olisi vaa-dittava ja kaikki pyrkimykset tähän suuntaan edistettävä. Ainoastaan sen kautta, että kaikkialla samalla aikaa ja

lakkaamatta vahvistetaan niitä mielpidevirtauksia, jotka vaativat tällaista rauhaa, voi tehdä lopun verisestä teurastamisesta ennenkuin kansat ovat kokonaan nääntyneet sen alle.

“Ainoastaan sellainen rauha, joka perustuu työväenluokan kansainväliseen yhteistunteeseen, voi muodostua pysyväiseksi. Tämän vuoksi on kaikkien maitten köyhälistön velvollisuus tämän sodankin vallitessa jatkaa keskinäistä sosialistista työtänsä rauhan eduksi.

“Avustustoimenpiteitä varten vaaditut varat suostuu myöntämään, kuitenkin sillä huomautuksella, että tähän tarkoitukseen vaadittu summa on aivan riittämätön. Yhtä innokkaasti äänestän varojen myöntämiseksi kaikkea sitä varten, joka helpottaa meidän sodassa olevien veljemme kovaa kohtaloa ja auttaa haavotettuja sekä sairaita, joita kohtaan tunnen mitä syvintä myötätuntoa. Mutta minä äänestän, sotavarojen myöntämistä vastaan, pannen vastalauseeni tätä sotaa vastaan, niitä vastaan, jotka ovat sodan aiheuttaneet ja ovat siitä vastuunalaiset, niitä kapitalistisia tarkotusperiä vastaan, joiden eduksi tätä sotaa käydään, kaikkia valloitus suunnitelmia vastaan, Belgian ja Luxemburgin puolueettomuuden loukkaamista vastaan, sotahallitsijain rajatonta valtaa vastaan ja sitä yhteiskunnallisten ja valtiollisten velvollisuuksien laiminlyömistä vastaan, johon hallitus ja hallitseva luokka on tehnyt itsensä syyppääksi.”

Toveri Liebknecht vaati tämän vastalauseensa liittämistä valtiopäivien pöytäkirjaan, mutta puheenjohtaja ei suostunut siihen, eikä antanut hänen edes lukea sitä. Mutta varmemmin ja voimakkaammin se säilyi työväenliikkeen historian lehdillä.